

Nasjonalt råd for ernæring

Referat

Møte om:

Møteleder: Jøran Hjelmæsæth
Dato: 17. februar 2021
Referent: Ole Berg
Saksnr: 18/35360

Til stede fra rådet: Liv Elin Torheim, Kari Hege Mortensen, Jøran Hjelmæsæth, Erik Arnesen, Ahmed Madar, Lisbeth Dahl, Lars T. Fadnes, Kirsten Holven, Helle Margrete Meltzer, Christine Henriksen, Audun Korsæth, Magritt Brustad og Nina Cecilie Øverby

Sekretariat: Henriette Øien (avd.dir avd. folkesykdommer, FFFS), Ole Berg (FFFS). Vitenskapskomiteen for mat og miljø (v/Bente Mangschou, VKM) deltok som observatør.

Webinaret "[Nytt fra Nasjonalt råd for ernæring – lansering av ekspertuttalelse om fett og anbefaling om jod](#)" ble streamet direkte fra Helsedirektoratet i forkant av rådsmøtet. Erik Arnesen, leder av arbeidsgruppen for ekspertuttalelsen om fett presenterte arbeidet og svarte på spørsmål fra publikum. Helle Margrete Meltzer, leder av arbeidsgruppen som utarbeidet anbefalingene om jod presenterte og svarte på spørsmål fra publikum. Det var ca. 150 deltakere på webinar. [Opptak av webinar og de to arbeidene er publisert på rådets hjemmesider.](#)

Møte i Nasjonalt råd for ernæring

Sak 01/21: Nytt fra Helsedirektoratet, v/Henriette Øien

Status og planer for veien videre for helsemyndighetenes arbeid med jod ble presentert. Helsedirektoratet forholder seg til både nytte- og risikovurderingen fra VKM og rådets anbefalinger og skal, på bakgrunn av disse arbeidene, utarbeide en anbefaling om tiltak for å sikre jodinntaket i befolkningen i samråd med Mattilsynet. Rådet tok opp hvilke muligheter som finnes for å fremskynde prosessen og hvilken anledning næringsmiddelprodusenter har for å frivillig tilsette jod til salt innenfor dagens regelverk. Helsedirektoratet sjekker dette med Mattilsynet.

Helsedirektoratet la frem at oppfølging av koronasituasjonen tar mye ressurser internt. Rådet etterlyste mer kommunikasjon om viktighet av levevaner og et sunt kosthold fra helsemyndighetene. Nå har koronasituasjonen vedvart i ett år og rådet mener det må være mulig å kommunisere noe annet enn kun korona. Helsedirektoratet bifaller og ser viktighet av å kommunisere om levevaner og et sunt kosthold, men instruks fra Helse- og omsorgsdepartementet er at arbeid med korona skal prioriteres over alt annet arbeid. Rådet løftet også viktighet av å kommunisere levevaner mot innvandrergupper. Kommunikasjon mot innvandrergupper er noe som prioriteres høyt fra myndighetene sin side, men dette er ikke alltid synlig for andre, da kommunikasjonen målrettes direkte mot de ulike innvandrerguppene og er dermed kun synlig for de som er i målgruppen.

Helsedirektoratet

Helsedirektoratet presenterte status i arbeidet med intensjonsavtalen for et sunnere kosthold. Arbeidet med å viderefordre ny avtale med varighet til 2025 er i gang, og skal etter planen ferdigstilles 1. juni i år. Arbeidet med å sette nye mål og organisering av ny avtale vektlegges i forhandlingene. I regi av Saltpartnerskapet ble det arrangert et vellykket webinar om salt med fokus på forskning, erfaringer og muligheter for saltreduksjon i bransjen den 4. februar. Nye tall fra Tradesolution om utvikling av salt viser nedgang i noen matvarekategorier fra 2019-2020.

Helsedirektoratet presenterte kort om [høring av differensiering av avgift på alkoholfrie drikkevarer med frist 16. mars](#). Hensikten med en differensiert avgift på innhold av tilsatt sukker er å stimulere matbransjen til å redusere mengden sukker i produktene, noe som vil være gunstig i et helse- og ernæringsperspektiv. Dette er i tråd med konklusjonene fra utvalget som utarbeidet NOU 2019: 8 *Særavgiftene på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer* 9. april 2019.

Helsedirektoratet erfarer at forslag til endring av avgift innebærer at enkelte produkter som er tilsatt sukker og som samtidig har et naturlig innhold av sukker, får et høyere avgiftstrykk sammenlignet med brus/saft med tilsatt sukker. Bakgrunnen for dette er forslaget om å beregne avgift ut fra produktens totale innhold av sukkerarter, og ikke fra produktens innhold av tilsatt sukker. Eksempelvis vil et melkeprodukt som er tilsatt 4 % sukker havne i høyeste avgiftskategori grunnet melkens naturlige innhold melkesukker. En brus som inneholder like mye tilsatt sukker (4 %) vil dermed få lavere avgift enn melkeproduktet. Helsedirektoratet oppfordret Nasjonalt råd for ernæring til å vurdere å skrive et hørings svar på denne høringen. Helsedirektoratet planlegger også å utarbeide et eget hørings svar.

Det planlegges for at VKM skal, på oppdrag fra Helsedirektoratet, gjennomføre en ny nytte- og risikovurdering om bruk av kaliumklorid som salterstatter. VKM vil legge protokoll for oppdraget ut på høring når denne er klar.

Revidert forskrift for nøkkelhullmerket trer i kraft fra 1. mars. Den nye forskriften åpner opp for at flere vegetar- og plantebaserte produkter kan merkes med Nøkkelhullet. Den nye forskriften åpner for at produkter i matvarekategoriene mel, gryn, grøt, brød og pasta nå kan bytte ut deler av korninnholdet i et produkt med grønnsaker og belgvekster. I tillegg kan fullkorn, grønnsaker og belgvekster erstatte deler av kjøttet i kjøttprodukter.

Anskaffelse av D-vitaminpreparat er ferdigstilt. Helsestasjon kan bestille og gi ut gratis D-vitamin til 0-6 måneder gamle barn av foreldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc.

Det ble gitt en kort orientering om planer for videreføring av Nasjonalt råd for ernæring etter som dagens råd er oppnevnt for perioden 2019-2021. Helsedirektoratet kommer tilbake til dette punktet i neste rådsmøte.

Sak 02/21: Oppfølging av uttalelse om vegetar/vegan

Helsedirektoratet v/Gry Hay presenterte status i saken. Det ble avholdt et møte 27. januar med Lars T. Fadnes og Jøran Hjelmesæth fra Rådet og Henriette Øien, Gry Hay og Ole Berg fra Helsedirektoratet, for å se på form og fasong på utkast til rapport. I møtet landet deltakerne på vi ønsker en enklere rapport med befolkningen som målgruppe, på linje med [ekspertuttalelse om fett](#) og [ekspertuttalelse om overvekt](#). I etterkant av møtet har Gry bearbeidet dokumentet og laget et utkast til forenklet rapport. I rådsmøtet ble det enighet om at arbeidsgruppen jobber videre med utkastet til forenklet rapport, med mål om publisering i neste rådsmøte i april, ev. i september.

Helsedirektoratet

Sak 03/21: Eventuelt

Det kom ingen saker til eventuelt.

Status for sak om ernæring i kommunen ble løftet. Arbeidsgruppen har siden forrige rådsmøte hatt et møte med Helsedirektoratet for å se på hva det jobbes med av strategier og planer fra helsemyndighetene. Gruppen har foreslått å organisere en workshop om temaet.

Problemstilling om vitamin-D og covid ble løftet. Det vurderes å ta opp dette som tema i neste rådsmøte.

VKM informerte kort om status for pågående arbeider. [Nytte-risikovurderingen for fisk i norsk kosthold](#) planlegges publisert samtidig med rapporten som ser på [dioksiner i mat til den norske befolkningen](#).

Det ble fremmet et forslag om å arrangere et webinar om kosthold med spørsmål/svar rettet mot innvandrere. Utfordring er hvordan et slikt arrangement skal legges opp ift. språk og målgruppe for å nå de man ønsker å nå. Forslaget tas med i planlegging av neste rådsmøte.